

норми безпеки продукції парфумерно - косметичної промисловості» [2], а також інші нормативно-правові акти на косметичну продукцію, більшість із яких були розроблені і впроваджені понад 10 років тому, що є занадто довгим часовим відрізком.

Розвиток науково-методичної бази щодо сфери торгівельного підприємництва, як наслідок сприятиме розвитку наукової діяльності у сфері судової експертизи, а саме більш якісному і глибокому проведенню етапів судово-товарознавчої експертизи, міжрегіонального та наукового співробітництва, обміну досвідом, проведення спільних наукових досліджень, створення науково-методичної бази, видання науково-методичних посібників, залученням як молодих так і високо досвідчених спеціалістів до наукової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Регламент (ЕС) № 1223/2009 по косметической продукции, наноматериалы [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://www.icqc.eu/ru/certifikacija-ce/sertifikaciya-kosmetiki-v-evropejskom-soyuze/kosmetika-nanomaterialy>

2. ДСанПіН 2.2.9.027-99. ДСанПіН 2.2.9.027-99 Санітарні правила і норми безпеки продукції парфумерно-косметичної промисловості. Державні санітарні правила та норми [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://dnaop.com/html/40946/doc-%D0%94%D0%A1%D0%B0%D0%9D%D0%9F%D1%96%D0%9D_2.2.9.027-99

Черненко Анатолій Павлович,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-
правових дисциплін

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Прокопенко Катерина Миколаївна,

слухачка магістратури юридичного
факультету Дніпропетровського

державного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ УЧАСТІ СПЕЦІАЛІСТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Кримінальне провадження сьогодні є доволі складним, тому все більше і більше вимагає високої фахової підготовки стосовно усіх його учасників, особливо тих з них, на кого покладається обов'язок здійснення такого провадження. Рівень науково-технічного прогресу суспільства в цілому, дає нові можливості у кримінальному провадженні, але знати про новітні розробки у різних сферах суспільного життя та можливість їх

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

застосування у розслідуванні, є питанням доволі складним і вирішити його без обізнаних людей – спеціалістів буває складно. Лисиченко В. К., у зв'язку з цим констатує, що в сучасному світі все більше і більше науковців приділяють увагу інституту участі спеціалістів, тому що неможливо уявити висококваліфіковане розслідування кримінального правопорушення без залучення спеціалістів. Кримінальне процесуальне законодавство України не обмежує перелік дій, в яких може брати участь спеціаліст [1]. Безперечно це так, але аналіз чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) не завжди цьому сприяє, бо окремі його норми, зокрема у питаннях кримінального провадження щодо неповнолітніх, на наш погляд, мають певні прогалини, на які й хотілось би звернути увагу.

Залучення цих спеціалістів до кримінального провадження у КПК України регламентовано неоднозначно, тому серед науковців зазначене питання є дискусійним. Згідно статті 71 КПК України спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок [2]. Як бачимо, законодавство України не вимагає від залученого спеціаліста наявності вищої освіти, проходження відповідної підготовки та атестації на право брати участь при проведенні тих чи інших слідчих (розшукових) дій (далі – слідчих дій). Суд та слідчий, повинні особисто впевнитися в компетенції залученої особи, перевірити його зв'язки з потерпілим, підозрюваним, обвинуваченим тощо.

До особи, яка викликається як спеціаліст, висуваються лише дві головні вимоги: бути не зацікавленою у вирішенні кримінального провадження і мати потрібні для участі в даній слідчій дії спеціальні знання. Відповідно до цього законодавство не регламентує ні посаду, ні спеціальності осіб, які залучаються до проведення слідчих дій, оскільки дати вичерпний перелік цього неможливо [3].

Думаємо слід погодитися із таким твердженням, а також з тим, що чинне законодавство передбачає можливість участі педагогів з процесуальним статусом спеціаліста під час проведення судових і слідчих дій відносно неповнолітніх. Вони, на наш погляд, повинні мати статус спеціалістів і покликані допомогти суду і слідству встановити контакт з неповнолітнім, через використання можливостей педагогіки і психології для отримання правдивих показань, пом'якшити напружену обстановку, налаштувати неповнолітнього до відвертості. Участь педагога досить бажана, коли у неповнолітнього виявлено значні відставання від рівня розвитку, відповідного для його віку. Для встановлення такого відставання не потрібні висновки експертів, достатньо того, щоб у матеріалах

кримінального провадження були конкретні вказівки про ознаки, що свідчать про можливість розумової відсталості. У кримінально-процесуальному законі передбачено можливість залучення до допиту неповнолітніх як спеціаліста не лише педагога, але й лікаря, причому закон не вказує, конкретну спеціалізацію лікаря (але він має розумітися на дитячих хворобах, у тому числі й нервово - психічних). Бажано запрошувати дільничного педіатра, чи педіатра, на обліку в якого перебував неповнолітній.

О. Ю. Петечел, досліджуючи форми використання спеціальних психологічних знань щодо неповнолітніх учасників досудового слідства, вказує, що на різних етапах кримінального процесу, виникають різного роду труднощі, і тому виникає необхідність швидкої консультації, оцінки та пояснення існуючих суттєвих особливостей психічного розвитку неповнолітнього. В кримінальному процесі, існує невичерпний перелік форм застосування спеціальних знань спеціалістами : 1) консультування; 2) проведення психологічної експертизи неповнолітніх; 3) обмін та обговорення інформації; 4) висунення обґрунтованих версій та визначення шляхів розв'язання; 5) витребування необхідних матеріалів; 6) огляд місця події; 7) судово-медичне дослідження трупа тощо [4].

У кримінально-процесуальному законі передбачено можливість залучення до допиту неповнолітніх як спеціаліста не лише педагога, але й лікаря, причому закон не вказує, якої спеціалізації має бути такий лікар. Коли йдеться про допит неповнолітнього у якості свідка, то участь педагога є бажаною (але не обов'язковою), який йому відомий (вихователь, класний керівник та ін.). Однак така рекомендація не може застосовуватись, коли допитується неповнолітній обвинувачений. З одного боку, це зумовлено тим, що вказані педагоги несуть моральну відповідальність за поведінку свого вихованця і це не може не відобразитися на їх позиції відносно неповнолітнього; з другого - сам неповнолітній може бути у конфлікті з педагогом та озлоблюватися [5].

Наведені думки вчених дають підстави зробити такі висновки:

Норми ст. ст. 226, 491 КПК України мають прогалини щодо участі педагога, психолога, а у разі необхідності – лікаря стосовно їх статусу. Зазначені норми не зазначають, що вказані особи залучаються як спеціалісти, тому надання їм такого статусу і відповідно й такого об'єму прав та обов'язків є дещо проблематичним.

На наш погляд, аналізовані норми також суттєво звужують можливість використання органами розслідування інших фахівців, необхідність залучення яких може виникнути у конкретній обстановці розслідування, а спеціальних знань педагога, психолога чи лікаря буде недостатньо. Скажімо, за певних обставин може виникнути необхідність залучення релігієзнавця, священика, перекладача, котрий є одночасно педагогом чи дитячим психологом (окремо два фахівця можуть бути неефективними) тощо.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

До прогалин у аналізованих нормах також відносимо відсутність регламентації права неповнолітнього чи його законного представника заявляти відвід спеціалісту та вимагати його заміни.

Список використаних джерел:

1. Лисиченко В. К. Види участия специалиста на предварительном следствии / В. К. Лисиченко // Криминалистика и судебная экспертиза. К. Прапор, 1985. 265 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року № 4651-VI URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/paran536#n536>
3. Андросюк В. Г., Кондратьев Я. Ю., Костицкий М. В. та ін. Юридична психологія: [підручник / заг. ред. Я. Ю. Кондратьєва]. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 1999. 352 с.
4. Петечел О. Ю. Форми використання спеціальних психологічних знань щодо неповнолітніх учасників досудового слідства /Петечел Олексій Юрійович // *Збірник наукових праць викладачів Юридичного інституту. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2012. с.187*
5. Белан С. В. Особливості залучення спеціаліста-психолога у кримінальному процесі / С. В. Белан, Т. О. Луценко // *Проблеми екстремальної та кризової психології. 2010. Вип. 7. С. 28–36.*

Черненко Анатолій Павлович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-
правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Шиян Анатолій Григорович,
старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИСНОВОК СПЕЦІАЛІСТА ЯК ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ДЖЕРЕЛО ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Частиною 2 ст. 84 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) визначено вичерпний перелік процесуальних джерел доказів у кримінальному провадженні, якими є показання, речові докази, документи, висновки експертів [1]. Отримання доказів з цих процесуальних джерел може здійснюватися тільки в ході кримінального провадження. До внесення відомостей про кримінальне правопорушення